MESELE KIRKPINAR MI, YOKSA MEKÂNIN HAFIZASI MI?

Hiç düşündünüz mü, bir şehrin sesi nasıl duyurulur? Ya da bir geleneğin kalbi nerede atar? İşte Edirne'nin kalbi, her yaz Sarayiçi'nde, Kırkpınar er meydanında atar. Buradan yükselen ses de dünyanın dört bir yanındaki güreşseverlere ulaşır.

Nasıl ki insan ruhu duygularla, anılarla ve değerlerle şekilleniyorsa; şehirlerin ruhu da aynı şekilde oluşur. Bir şehrin ruhunu tarihinden mimarisine, musikisinden edebiyatına, yetiştirdiği insanlardan folkloruna kadar pek çok unsur besler. Kentin kültürel kimliği de bu şekilde oluşur.

Eğer bu değerleri kaybedersek, elimizde sadece taş yığınlarından ibaret bir boşluk kalır. Ve hiçbir taş, yitip giden bir geleneğin yasını tutamaz; onu yaşatamaz. Çünkü kentleri geçmişten günümüze yaşatan ve anlamlandıran, insanların yaşam kültürleriyle geleceğe taşıdıkları miraslarıdır.

Yağlı güreş ve Kırkpınar Yağlı Güreşleri yalnızca bir spor dalı değildir; yağlı güreşin çevresinde şekillenen köklü bir kültürel bütünlüğün yaşayan bir temsilidir. Bu bağlamda yağlı güreş, sadece bedenlerin mücadelesi değil, geçmişten bugüne aktarılan güçlü bir kültür zinciridir. Bu zincirin en özel halkası ise Kırkpınar'dır. Çünkü Türkiye'nin Başpehlivanı, Edirne Sarayiçi Er Meydanı'nda belirlenmektedir.

Kırkpınar Yağlı Güreşleri, Osmanlı'nın Rumeli'ye geçişinde yaşanan destansı bir efsaneden doğmuştur. 1361 yılında Edirne'yi fetheden I. Murat Han'ın emriyle fethin ardından başlatılan bu kültürel miras, yalnızca Edirne'nin değil; başta Türk milleti olmak üzere tüm insanlığın ortak değeridir. İşte bu nedenledir ki UNESCO, Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali'ni yalnızca bir spor etkinliği olarak değil, asırlardır süregelen insanlığın somut olmayan kültürel mirası olarak tescillemiştir.

Tarihinde **kırk yiğidin kahramanlığını ve Edirne'nin fetih ruhunu** barındıran Kırkpınar Yağlı Güreşleri; geleneksel Türk sporunu, edep, erdem, sabır ve saygı gibi toplumsal değerlerle birlikte yaşatan eşsiz bir kültürel mirastır.

Osmanlılar tarafından 1361 yılında fethedilen ve 1922'de Kurtuluş Savaşı sonunda düşman işgalinden kurtarılan Edirne, bugün Yunanistan sınırları içinde kalan Samona er meydanında başlayan bu köklü geleneği, 1924'ten itibaren Sarayiçi olarak adlandırılan Edirne Sarayı'nın bitişiğindeki Has Bahçe'de yaşatmayı sürdürmektedir.

Edirne Sarayı'nın tekrar ihya edilmesi çalışmalarıyla birlikte UNESCO'nun Somut Olmayan Kültür Miras Listesinde yer alan Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali'nin bir asrı aşkın süredir sürdürüldüğü makamından başka bir alana taşınacağı söylentileri artık bir projeye dönüştüğü görülmektedir.

Edirne Sarayı'nın yeniden ihya edilmesine yönelik çalışmalar elbette büyük önem taşımaktadır. Ancak UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'nde yer alan Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali'nin, bir asrı aşkın süredir gerçekleştirildiği Sarayiçi Er Meydanı'ndan başka bir alana taşınmasının gündeme gelmesi, ciddi bir **kültürel erozyon** riski doğurmaktadır. Çünkü Kırkpınar'ı anlamlı kılan unsur yalnızca güreşler değil; bu geleneğin aynı mekânda, aynı ritüellerle ve kesintisiz biçimde yaşatılmış olmasıdır.

Nitekim Sarayiçi'nde yer alan Has Bahçe, Osmanlı döneminde de padişahların halkla buluştuğu; güreşlerin, ok atışları gibi spor faaliyetlerinin ve sosyal-kültürel etkinliklerin gerçekleştirildiği bir alan olarak kullanılmıştır. Bununla ilgili belgeler arşiv kayıtlarında yer almaktadır. Dolayısıyla Kırkpınar'ın 1924 yılında burada başlatılarak sürdürülmesi **bir tesadüf değil, tarihsel sürekliliğin** doğal bir sonucudur.

Kültür, mekânın biçimlenmesinde temel bir belirleyici olarak ortaya çıkarken; mekân da kültürel değerlerin korunması, yaşatılması ve kuşaktan kuşağa aktarılmasında etkin bir araç işlevi görmektedir.

Kültürel mirası korumak, onu başka bir yere taşımakla değil; hafızasını, mekânını, ruhunu, kimliğini ve ritüellerini birlikte yaşatmakla mümkündür.

Edirne Sarayı'nı ihya ederken yapılması gereken de tam olarak budur. Çünkü Kırkpınar gibi yaşayan ve UNESCO listesinde yer alan bir dünya mirasını tarihsel bağlamından koparmak, yalnızca geçmişe değil, geleceğe karşı da büyük bir sorumsuzluktur.

Unutmamak gerekir ki UNESCO yalnızca tescil eden bir kurum değildir. Aynı zamanda koruyan, izleyen ve gerektiğinde müdahale eden uluslararası bir yapıdır. Dolayısıyla Kırkpınar'ın yerinin değiştirilmesi, makamsal bir kopuş yaratacak ve uluslararası sözleşmelerin ruhuna açıkça aykırı bir durum ortaya çıkaracaktır.

UNESCO'nun yakın süreçte sözleşme koşullarına uymadığından Umman'daki Arap Oryx Koruma Alanı ve Dresden Elbe Vadisi ile Liverpool'un tarihi merkezi ve liman bölgesini Dünya Kültür Mirası Listesinden çıkardığını da unutmamalıyız.

Dolayısıyla Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali, bir asrı aşkın süredir sürdürüldüğü Sarayiçi alanından koparılamaz. Çünkü Kırkpınar artık dünyanın kültür mirasıdır. UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'nde yer almasının en önemli nedenlerinden biri de bir asırdır aynı mekânda sürdürülebilir olmasıdır.

Edirne Belediye Başkanlığı tarafından "Kırkpınar Er Meydanı Yenilenme Projesi" hazırlanmış; bu proje 2017 yılında Kalkınma Bakanlığı'nın devlet yatırım programına resmî olarak alınmış ve Kırkpınar Er Meydanı, 25 yıllığına şartlı olarak Gençlik ve Spor Bakanlığı'na tahsis edilmiştir. Hazırlanan proje, hem ilgili bakanlık hem de federasyon tarafından uygun bulunmuştur.

Ancak geçen süre içinde bu proje rafa kaldırılmış ve er meydanının Sarayiçi alanından çıkarılması yönünde görüşler ortaya atılmıştır. Proje incelendiğinde, **Er Meydanı**'nın **Kırkpınar'a** ve **güreşen kırk yiğide ithafen tasarlanan 40 çadırın** bir araya getirilmesiyle oluşturulduğu; güreşen insan figürünün soyutlanarak **çadır ve kispet imgelerinin** öne çıkarıldığı, tarihsel geleneği yaşatan özgün bir mimari anlayış benimsendiği görülmektedir.

Bugün Sarayiçi olarak anılan ve geçmişte Hasbahçe adıyla bilinen alanın doğal zenginliğinin korunması, geyik beslenmesi ve fuar alanı olarak kullanılması planlanıyorsa, kültürel mirasın bu alandan kaldırılmasını gerekli kılan düşünce nedir? Oysa Er Meydanı'nın yenilenmesi sürecinde yapılacak tasarım, gerekli düzenlemelerle bu projeleri de kapsayacak biçimde genişletilebilir.

Dolayısıyla Er Meydanı yerinde yenilendiğinde, alanın yağlı güreş eğitim merkezi, Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali Müzesi ve çeşitli kültürel–sportif etkinliklere ev sahipliği yapan; doğa, tarih ve kültürü bir araya getiren yaşayan bir merkez hâline gelmesi mümkün olacaktır.

Unutulmamalıdır ki, geçmişte **kişisel ve siyasi çıkarlar uğruna Kaleiçi** semtindeki tarihî konakların yok edilmesine nasıl seyirci kalındıysa, bugün de kentimizi temsil eden **UNESCO Dünya Mirası** alanlarını tehdit eden unsurlara benzer şekilde kayıtsız kalınmaktadır.

Selimiye Camii restorasyonu sürecinde yaşananlar karşısında yeterli tepki verilememesi ve **Balaban Paşa Mescidi**'nin tescilli alanından alınarak eski elektrik fabrikası önüne taşınması açık örneklerdir. Edirne Şehir Stadyumu ile ilgili süreci de unutmayalım.

Sonuç olarak, Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali de zamanın ruhu; geçmişin erdemlerini bugünün bilinciyle yoğurup geleceğe taşıma sorumluluğudur. Bu ruh, er meydanında ter döken her bir pehlivanda, yükselen her alkışta, tutulan her peşrevde ve seyircinin yüreğinde yeniden hayat bulmaktadır.

Bir asrı aşkın süredir cazgırların salavatları eşliğinde Sarayiçi er meydanına salınan pehlivanların peşrevleri ve oyunları; davul-zurnanın coşturan ezgileri ve güreşseverlerin alkışlarıyla birleşerek yalnızca bir güreşi değil, bir milletin tarih, kimlik ve hafızayla yoğrulmuş kültürel mirasının kendi mekânında sürdürülebilirliğini sağlamaktadır.

Kırkpınar gibi asırlık bir geleneği yaşatmak, geçmişten bugüne olduğu kadar geleceğe karşı da sorumluluk üstlenmektir. Bu sorumluluğu hep birlikte; akıl, emek ve vicdanla taşımak zorundayız. Gerekirse Yaşayan Kırkpınar'ın taşınmaması için bilimsel, idari, hukuki ve kültürel mücadele verilmelidir.

Mesele 30, 100, 1000 metre ileriye taşıma meselesi değildir.

Mesele; **kültürel hafızaya sahip çıkma bilinci ve sorumluluğudur.**

NÖBETÇİ EDİRNE ECZANE
DEMİRBAĞ ECZANESİ
TALATPAŞA MAH. AYRANCI ÇIKMAZI SOK. PEHLİVAN 8 APT. NO:1 D:8 MERKEZ/EDİRNE
TEL: 0284 606 05 22
NAR ECZANESİ
SULTAN 1. MURAT DEVLET HASTANESİ KARŞISI
TEL: 0284 236 34 35
MEHMET AY ECZANESİ
ÇILINGIRLER CARSISI NO:74
TEL: 0284 225 15 03

Yenigün OFSET
edirneyenigun@hotmail.com
edirneyenigun@gmail.com
GAZETECİLİK VE MATBAACILIK

YEREL SÜRELİ YAYIN

Kuruluş: 5 Mayıs 2005
Kurucusu ve Sahibi:
Hasan Tahsin ERYONAR
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Tarık ERYONAR
Haber Editörü
Özgür ORHAN

Tarih: 6 OCAK 2026 Sayı:6193

UETS adresi: 15602-06750-41933
Baskı, Yönetim, Yazışma Adresi:
Yenigün Ofset Gazete ve Matbaa Tesisleri
Çavuşbey Mahallesi Mumcular Sokak (Makedonya Kulesi Karşısı) No. 16/B EDİRNE
Tel: 0 (284) 213 51 82
WHATSAPP İHBAR HATTI: 0 541 225 27 57
İrtibat Bürosu:
Sabuni Mahallesi Bedesten Dış Dükkanları No: 5 EDİRNE
Tel: 0 (284) 225 27 57 **Tel./Fax:** 0 (284) 214 33 31
Yıllık Abone Bedeli:5000 TL. - Şehirdışı Abone Bedeli:7500 TL. -
Resmi İlanlar Sütun cm:232 TL. - Zayi İlanı 300 TL.
Fiyatı 10 TL. - Eski gazete satış bedeli 20 TL - Fiyatlara KDV dahil değildir.
Renkli basılmasını istediğiniz özel ilan ve reklamlar pazarlığa tabidir.
GAZETEMİZDE YAYINLANAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.
www.edirneyenigun.com